

EN TIDNING UTGIVEN AV
MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER
OCH PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

Nr 02
2019

PUNKTSKRIFTSLÄSARE

HÖGSKOLA

Viktorija Karlsson,
student som
elitsatsar på friidrott.

”Jag har
föredömliga
lärare”

LÄSTIPS: UPPVÄXT

Kära läsare,

Det har gått två år sedan regeringen meddelade sitt beslut om omlokalisering och från den 1 januari 2020 finns MTM i Malmö. Under året har myndigheten successivt flyttat verksamheten till Malmö och många nya duktiga medarbetare har anställts. Det är MTM:s uttalade ambition att du som använder våra produkter och tjänster inte ska drabbas av flytten. Nästa nummer av den här tidningen planeras att komma ut under våren som vanligt. Jag tackar för mig som redaktör och önskar min efterträdare Anette Säfström lycka till med det roliga arbete som det innebär att göra Vi punktskriftsläsare.

Trevlig läsning!

Carina Gerdin,
redaktör

Innehåll 2/2019

I korthet	3
Porträtt: Viktoria, student	4
Aktuellt: Möt nya MTM	7
Lästips	8
Punktskriftsnämnden	12

Vi punktskriftsläsare ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden.

November 2019, nr 2.

Utgivning 2 ggr/år.

Ansvarig utgivare:

Magnus Larsson.

Redaktör: Carina Gerdin,

carina.gerdin@mtm.se.

Grafisk form: Blomqvist & Co.

Layout: Carina Gerdin.

Redaktion: Ann-Sofie Falck,

Katarina Carlstein Carlsson,

Louise Hemmingsen,

Björn Westling, Eva Bengtsson,

Helén Åberg, Anette Säfström.

Adress: Myndigheten för tillgängliga medier, Box 5113,

121 17 Johanneshov.

Prenumeration är gratis. Telefon

08-580 02 720 eller e-post

pren@mtm.se. Vi punktskriftsläsare

finns i punktskrift och i tryckt version.

Foto omslag: Carina Gerdin.

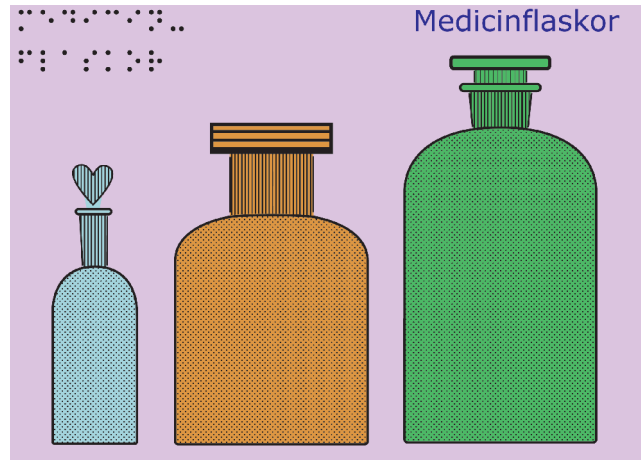
Nytt år och ny väggalmanacka

Som vanligt när ett nytt år närmar sig har MTM tagit fram en taktill almanacka med lästips. Almanackan för 2020 tipsar om böcker med berättelser där olika yrken förekommer. Det är bland andra skomakaren i Elena Ferrantes neapelkvartett om vänninorna Elena och Lila, doktorn i **Gregorius**, Bengt Ohlssons parafras på Hjalmar Söderbergs Doktor Glas, och den gastronomiskt passionerade kocken i romanen **La cheffe**.

Varje månadsblad i almanackan har en taktill bild i färg. Helgdagar är markerade med en full punktskriftscell.

Almanackan kostar 144 kr hos Iris Hjälpmedel, telefon 08-3994 00 eller e-postadress info@irishjalpmedel.se

Böckerna i lästipsen finns att låna i punktskrift genom MTM.

Tre medicinflaskor i olika storlekar illustrerar april. Illustrationerna är gjorda av Annica Norberg.

Hemleverans av punktskriftslån

Tjänsten Påse På Dörren, PPD, tillhandahålls inte längre av PostNord och låntagare har hört av sig till MTM om att låneböcker har hamnat hos postombud för utlämning. Vi på MTM undersöker nu vilka alternativ PostNord erbjuder. Får du problem under tiden rekommenderar vi att du tar kontakt med ditt lokala utdelningskontor.

*Låna i
jul och nyår*

MTM:s Punktskrifts- och prenumerationsservice är öppet måndag till torsdag klockan 9 till 12, alla dagar som inte är helgdagar. Välkommen att kontakta oss!

Telefon: 08-580 02 720

E-post:

punktskrift@mtm.se (lån och köp av böcker)
pren@mtm.se (prenumeration av tidningar)

Planer på ny Tactile reading

Den internationella konferensen Tactile Reading anordnades 2017 i Stockholm av SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten och MTM. Redan då uttryckte arrangörerna förhoppningar om ännu en konferens. Nu finns planer på att anordna Tactile reading igen under 2021.

**TACTILE
READING**

Nytt växelnummer och ny adress

Från den 1 januari 2020 har MTM ett nytt växelnummer och ny postadress. Punktskrifts- och prenumerationsservice når du på samma sätt som tidigare.

Postadress:
Box 51
201 20 Malmö

Besöksadress:
Hans Michelsensgatan 2, Malmö

Telefon växel:
040-653 27 00

ILL: FREEPIK.COM

"JAG HAR FÖREDÖMLIGA LÄRARE"

Går det att kombinera studier i molekylärbiologi på universitetet med en elitsatsning i friidrott? Svaret är ja, om du frågar Viktoria Karlsson.

Viktoria har det svenska rekordet på 4,77 meter i längdhopp för synskadade. Sedan tre år tillbaka bor hon i Göteborg. När vi träffas på Café Anatomen har hon leдахunden Poppe, en vit jaktlabrador, vid sin sida.

Vi backar ett antal år: vid fem års ålder förlorade Viktoria synen. Men redan då kunde hon läsa, både svartskrift och lite punktskrift.

– Jag lärde mig läsa svartskrift och punkt parallellt. Via ”fredagsgruppen” på SPSM träffade jag andra punktläsare. Vi skrev brev på punkt. Det var bra övning. Jag övade också med punktlego.

Nu läser hon både punktskriftsböcker och talböcker.

– Talböckerna är bra, för då kan jag göra annat samtidigt. Ofta lyssnar jag när jag går till och från träningen. Punktskrift är viktig, för då lär jag mig stavning bättre, berättar Viktoria. Hon läser främst digital punktskrift, men även punktskrift på papper.

En fördel med talböcker jämfört med punktskriftsböcker är utbudet:

– Talboksutbudet av kurslitteraturen är väldigt stort, mycket finns inläst. Jag använder textview till de nyproducerade böckerna.

– Tidigare läste jag matte ett år. Det krävde kunskap om en annan typ av punktskrift. Matten har många tecken som displayen inte visar. Men det finns LaTeX, ett programmeringsspråk, för matematik som jag kan läsa. Det går också att konvertera till pdf:er för seende. Det fungerade jättebra. Det går att bygga kemiska föreningar med samma kodspråk.

Mycket i molekylärbiologi är visuellt. Och det blir ju ett extra jobb när det är många bilder i böcker och kompendier.

– Jag har föredömliga lärare, och särskilt en professor som tycker att de här frågorna är viktiga. Det var den här professorn som ordnade så att UB, universitetsbiblioteket, skaffade en maskin för svällpappersbilder. Sedan har de andra lärarna hängt på.

– Lärarna bestämmer vilka bilder som jag behöver, och lämnar in dessa till biblioteket, till UB. Det tar bara några dagar.

”Punktskrift är viktig, för då lär jag mig stavning bättre”

– I början var det svårt att tyda vissa bilder. Men jag har berättat hur jag vill ha det. Vi har samarbetat och haft en dialog kring det. Om man berättar hur man vill ha det går det att ändra. Så ja, det fungerar jättebra.

UB är verkligen till stor hjälp. Som den gången Viktoria fick ett långt kompendium som pdf. Det visade sig att filen bestod av inskannade bilder som Viktoria inte kunde läsa.

– Då fick jag hjälp av UB som skannade om bilderna och fixade en läsbar fil på en vecka.

Så är allt frid och fröjd, med studier och tillgängliga medier? Nja, allt är inte toppen.

– De bilder som beställs från MTM tar förhållandevis lång tid att producera. Det är ett problem. Lika så är det hopplöst att man inte kan beställa kurslitteratur innan man väl är antagen till en kurs. Det går inte att ha framförhållning och ➔

Biomedicinska institutionen vid Göteborgs universitet.

Student på högskolan

MTM har ett särskilt uppdrag att producera kurslitteratur till studenter med en syn- eller läsnedsättning på universitet och högskola. Förutom böcker har studenter som är punktskriftsläsare rätt att beställa kompendier och artiklar. Det går även bra att lämna önskemål om taktila bilder, till exempel av grafiska figurer som återger viktigt innehåll i kurslitteraturen.

Läs mer: legimus.se/student eller mtm.se

➔ produktionen tar lång tid. Nu, när jag är antagen på ett program går det lättare. Mycket av kurslitteraturen finns också redan.

Får du andra anpassningar för dina studier?

– Nej, egentligen inte. Jag har inte använt mig av anteckningshjälp. Jag tycker det är skönt att skriva själv. Men ibland får jag hjälp av en kompis att förklara vad läraren till exempel ritar på tavlan, om han eller hon glömmer att beskriva.

Innan vi skiljs åt vill jag också veta: hur går det till att hoppa längdhopp när man varken ser ansatsbanan eller hoppgroppen?

– Jag räknar steg när jag springer och så har jag en guide mellan plankan och groppen. Min guide är väldigt viktig för mig. Det finns en

tidsgräns på 30 sekunder. Om jag avbryter hoppet så stoppas tiden. Men man får aldrig göra mer än tre försök i varje omgång.

Det är bråda dagar för Viktoria. Efter sommaren var hon i Japan för att reka inför OS nästa sommar. Och i november tävlade Viktoria i VM i parafriidrott i Dubai. Där räckte 4,65 till en hedrande femteplacering. Viktoria är således en av världens bästa längdhoppare för synskadade. Det kräver sträng disciplin att både plugga och tävla på elitnivå. För att klara studietakten läste Viktoria in en del i somras.

–Jag vill ju inte skjuta upp mina studier, säger hon och skrattar. ●

TEXT: KATARINA CARLSTEIN CARLSSON

FOTO: CARINA GERDIN

Studenter med synnedsättning har störst nytta av bildbeskrivningar

För att ta reda på hur bildbeskrivningar används skickade MTM ut en enkät till alla studenter som förra året lånade tillgänglig högskolelitteratur.

Av de cirka 1000 som svarade angav 13 % att de hade en synnedsättning och 59 % dyslexi. Undersökningen visar att studenter med synnedsättning är de som har som störst nytta av bildbeskrivningarna.

Ett femtiotal av studenterna svarade också att de skulle vilja ha möjlighet att stänga av eller hoppa över bildbeskrivningar och bildtexter, oavsett teknisk utrustning och läsprogram. Detta önskemål gäller även sidnummer, fotnoter och referenser.

Ett fyrtiotal hade synpunkter på innehållet i bildbeskrivningarna.

MÖT NYA MTM

Cykelavstånd till havet och känslan av en liten storstad är några av de bästa sakerna med Malmö. Det säger tre av MTM:s nya medarbetare.

Bylgiahuset i Nyhamnen har utsikt mot vattnet. Från januari 2020 är det här, i centrala Malmö, som MTM har sina lokaler. Det är också här som man kommer att hitta Eva Bengtsson, Helén Åberg och Anette Säfström. De började arbeta på MTM efter sommaren. Under hösten har de satt sig in i verksamheten och det har blivit en hel del tågresor till och från

det gamla kontoret i Stockholm.

De har olika bakgrund och arbetar med punktskrift på olika sätt. Anette är journalist och kommunikatör och blir ny redaktör för Vi punktskriftsläsare. Eva och Helén har båda en bakgrund inom förlagsvärlden, bland annat på BTJ. De arbetar med frågor som rör produktion men ingår även i redaktionen för Vi punktskriftsläsare.

Att arbeta med punktskrift är nytt för alla tre, men de är över-

ens om att det är ett spännande område. Flera av MTM:s medarbetare som har arbetat i många år med just punktskrift planerar också att följa med till den nya organisationen i Malmö. Det säkrar överföringen av kompetens och kunskap.

– Här på MTM är jag omgiven av experter på punktskrift och taktila böcker så jag lär mig mer och mer, säger Anette. ●

TEXT: CARINA GERDIN

4

frågor...

... till Eva, Helén och Anette, som jobbar med punktskriftsfrågor på MTM i Malmö.

Namn

Eva Bengtsson

Roll på MTM

– Blivande punktskriftsspecialist. I nuläget arbetar jag mest med produktionen av punktskriftsböcker och taktila bilderböcker.

Bäst med Malmö

– Att det är cykelavstånd till havet, till alla sköna parker i allmänhet och till Folkets park i synnerhet, såväl som till charmiga restauranger och kaféer.

Lästips

– **Allt jag fått lära mig** av Tara Westover. En total knock out-läs-upplevelse om Tara som växer upp i en mormonfamilj.

Namn

Helén Åberg

Roll på MTM

– Jag är taktill handläggare och arbetar med produktion av punktskriftsböcker. Jag hanterar även beställningar i Punktskriftstjänsten.

Bäst med Malmö

– Malmö är den lilla storstaden där utbudet är stort och avstånden korta. Den stora fördelen med Skåne är att allt är så nära och att man lätt kan ta sig till olika platser.

Lästips

– Elena Ferrantes böcker om Elena och Lila. Fantastisk uppväxtskildring med ett stort persongalleri och fint gestaltade relationer.

Namn

Anette Säfström

Roll på MTM

– Jag jobbar bland annat med Vi punktskriftsläsare. Jag vill att läsarna ska få ut så mycket som möjligt av tidningen; intressanta nyheter, boktips, spännande reportage och intervjuer. Mejla gärna tips till anette.safstrom@mtm.se

Bäst med Malmö

– Känslan av småstad. Den har en avslappnad atmosfär och ett stort utbud av kultur med många bra museer och en stor musikscen.

Lästips

– **Garp och hans värld** av John Irving. En skruvad roman med mycket svart humor.

Uppväxtskildringar

Barndom och vuxenblivande är ett ofta återkommande och kärt ämne i litteraturen. Här är tips på böcker med berättelser om att växa upp.

TEXT: EVA BENGTTSSON OCH HELÉN ÅBERG

Allt jag fått lära mig av Tara Westover

Självbiografisk berättelse om att växa upp på en isolerad gård i Idaho. Tara bor med föräldrar och sex syskon. Familjen är mormoner.

På somrarna hjälper Tara sin mamma att koka örter och på vintrarna arbetar hon i sin pappas skrotverkstad. Tara är 17 år när hon för första gången sätter sin fot i en skola. Här berättar hon om sin osannolika resa in i den akademiska världen.

10 volymer, 961 sidor.

De oroliga av Linn Ullman

Linn Ullmann och hennes far Ingmar Bergman skulle skriva en bok tillsammans, baserad på bandinspelningar av samtal mellan dem. Men efter det sjätte samtalet blev Bergman så dålig att projektet fick avslutas. En tid efter Bergmans död hittar Linn bandinspelningarna och slutför boken. Det blir en berättelse om familj, glömska och sorg, och de många historier som utgör ett liv.

8 volymer, 746 sidor.

Sladdisen av Viveca Lärn

Författaren Viveca Lärn skildrar sin uppväxt i en konstnärlig och fritänkande familj. Från en trygg barndom i Göteborg och Bohuslän till det svåra upprottet i tonåren, då familjen flyttar till San Francisco.

En underhållande berättelse om en stad, en familj och en tid. 9 volymer, 824 sidor.

Får jag lov att berätta? av Christer Sjögren

Dansbandssångaren berättar om sitt liv och den livslånga kärleken till musiken, som förde honom från en enkel uppväxt i Hagfors

till succéer med Vikingarna och som soloartist. Men det fanns också en baksida med framgångarna – ångesten och ett tilltagande missbruk. 8 volymer, 705 sidor.

Brun flicka drömmer av Jacqueline Woodson

Självbiografisk roman skriven på vers. Författaren berättar om sin uppväxt under 1960- och 1970-talen i USA. Hon delade sin tid mellan Brooklyn och släktingarna i South Carolina, där hon var på somrarna. Tidigt lärde hon sig om medborgarrättsrörelsen och upptäckte sin passion för att skriva berättelser.

4 volymer, 414 sidor.

Jacqueline Woodson föddes 1963. Hon vann ALMA-priset 2018.

FOTO: CARLOS DIAZ

Nya böcker i punktskrift

Gileads döttrar av Margaret Atwood

Femton år har gått sedan förra boken. I diktaturen Gilead reser Pärfflickor, klosternoviser, runt och värvar själar. Tant Lydia fortsätter att reglera kvinnofären i den könseparerade staten och kampen för frihet fortsätter.

11 volymer, 956 sidor.

Oktoberbarn av Linda Boström Knausgård

Under flera år är författaren Linda Boström Knausgård periodvis intagen på en psykiatrisk avdelning. Där får hon upprepande ECT. Under pågående behandling börjar minnen att försvinna för henne.

4 volymer, 324 sidor.

Damen med bysten av Karin Brunk Holmqvist

En av Lovisas käraste ägodelar är en ärvd byst. När TV-programmet Antikrundan kommer till trakten bär Lovisa och bästa vännen Elvy dit bysten och får veta att den är värd 75 000 kronor. Plötsligt dyker sol-och-våraren Edmund upp och börjar uppvakta Lovisa.

5 volymer, 400 sidor.

3 x Berlinmuren

30 år har gått sedan muren föll. Vi uppmärksammar jubiléet med tre böcker om tiden då en mur fortfarande delade Berlin.

Flykten över järnridån av Hans Christian Cars

Under en studieresa på 1960-talet träffar den unge Hans Christian från Stockholm Isolde från Östberlin. Kärleken får honom att tjugosju år gammal flyga sin fästmö över järnridån i ett enmotorigt sportflygplan. En sann historia om kärlek som trotsar gränser.

5 volymer, 428 sidor tryckt punktskrift.

På den kortare sidan av Sonnenallé, 1 av Thomas Brussig

Alldeles intill Berlinmuren bor tonåriga Micha Kuppisch. Hans stora problem är hur ska han få Miriam, den vackraste flickan i världen, att upptäcka honom. I den politiska satirens form skildrar Thomas Brussig en familj och deras vardagsliv i DDR under decenniet före murens fall.

2 volymer, 229 sidor tryckt punktskrift.

Röd kärlek av Maxim Leo

När Maxim Leo växer upp i Östberlin är inga frågor tillåtna. Hans rebelliska föräldrar grälar om den "stora saken" och om morfaderns socialistiska åsikter. Drygt tjugo år senare beslutar sig Maxim för att söka svar på de frågor han aldrig fick ställa som barn. Fram växer en historia fylld av hopp, lögn och svek, men också av kärlek. Berättelsen om Maxims familj blir en berättelse om ett Östtyskland i miniatyr.

7 volymer, 586 sidor tryckt punktskrift.

Psykologi: ny bok om ensamhet

Var sjätte svensk uppger att de saknar en nära vän och ensamhet beskrivs ibland som en av vår tids folksjukdomar. Ensamhet kan handla om en faktisk avsaknad av social samvaro. Det kan också handla om en känsla av utanförskap, att inte vara sedd, förstörd eller bekräftad. **Att vinna över ensamheten** gavs ut i år och är skriven av Anna Bennich. Hon är legitimerad psykolog och psykoterapeut och möter i sin yrkesroll många människor som kämpar med ensamhet.

5 volymer, 387 sidor tryckt punktskrift.

TID FÖR POESI!

När regnet smattrar mot fönsterrutorna och det är kallt och ruggigt ute kan man ta sig tid att fundera över livet. I höst hittar du en hel del nya diktsamlingar i Legimus. Kanske kan de inspirera dig till att skriva dina egna dikter!

TEXT: IDA BENGMARK

Min syster är ett spöke

av Lena Sjöberg

Det här är boken för dig som vill läsa dikter om vardagslivet, till exempel om hur det är att vara sjuk, hur det är att sakna en död mormor eller om hur det känns när man blir riktigt arg. Kanske har du aldrig tänkt på att dikter kan handla om höghus och köpcentrum, men det går alldeles utmärkt. Passar dig som är 8–12 år.

Berör och förstör

Athena Farrokhzad och Kristofer Folkhammar är båda författare och poeter och tillsammans fick de uppdraget att göra urvalet till denna antologi. Den samlar 79 dikter från samtida svenska poeter. Här finns mycket att upptäcka, och kanske hittar du här din nya favoritpoet.

Passar dig som går i högstadiet eller gymnasiet, eller dig som bara är nyfiken på svensk poesi.

Min längtan kvar : dikter om kärlek – tappad och hittad

av Mårten Melin

Har du varit kär någon gång? I så fall vet du att det är så många olika känslor som ryms i den där kärleken. Det är glädje, ledsamhet, tacksamhet, avundsjuka, nyfikenhet, pinsamhet, nästan alla känslor ryms i kärleken. Och kanske finns det ingen som skriver kärleksdikter bättre än vad Mårten Melin gör. Passar dig som är 9–12 år.

Rassel prassel puss

av Hanna Lundström

Rassel prassel puss är en diktbok för de allra minsta, till och med för den som inte ens själv lärt sig läsa ännu. Det handlar om dammsugare, golvmoppar och tandkräm, det handlar om naturen och om hur

det är på lekplatsen på natten, när inga barn är där. "Poesi för nybörjare" är undertiteln på den här boken, och visst är den en alldeles utmärkt start för den som vill läsa poesi. Passar dig som är 0–6 år.

Halsen rapar, hjärtat slår: rim för 0-100 år

av Emma och Lisen Adbåge

Tvillingsystrarna Emma och Lisen Adbåge är välkända för många bokläsare. De har skrivit många böcker var för sig, men när de ville skriva dikter slog de sig samman och skrev tillsammans. Här handlar det om allt mellan himmel och jord – om att shoppa, om saknad, om vänskap och om att bli stor. Och det bästa är, precis som titeln säger, att boken passar alla, oavsett ålder!

Mysigt rysligt

I höstmörkret kan det som är vardagligt och vanligt verka läskigt. Här är tre tips för dig som gillar mysiga rysligheter.

TEXT: IDA BENGMARK ILLUSTRATION: MOA HOFF

Glitterflickan av Moa Eriksson Sandberg

Eva-Lottie och hennes mamma har fått låna en lägenhet i ett gammalt hus över sommaren. I trädgården finns flera obehagliga konstverk, som en docka med blåmålat ansikte i ett träd.

Vem har skapat allt det konstiga? En dag märker Eva-Lottie hur någon tittar på henne från ett fönster på översta våningen. Det är märkligt, för ingen annan bor i huset, eller? Sakta men säkert börjar husets historia visa sig för Eva-Lottie.

Prästgårdens hemlighet av Tobias Söderlund

Vanessa bor nära en prästgård. När hon vill filma något läskigt till sin vlogg bestämmer hon sig för att övernatta där med några vänner. Läskigt blir det, mer än vad de kunnat tro. Hon lyckas faktiskt filma ett spöke!

Snart börjar konstiga saker hända. Har något, eller någon, följt med henne hem? Bonus: Borgvattnets prästgård finns på riktigt!

Flickan på kyrkogården av Mårten Melin

En morgon när Nila är på väg till skolan ser hon en flicka sitta vid kyrkogården. Fastän det är vinter sitter flickan i kortärmad tröja och verkar inte frysa. Hon presenterar sig som Maj.

Nilas är glad över sin nya kompis. Men det är något som är skumt med Maj. Varför är hon alltid på kyrkogården? Varför är hon aldrig i skolan? Varför kan hon göra saker som inte Nila kan? Det är väl aldrig så att Maj är ett ... spöke?

Rollspelet Coriolis i punktskrift

Coriolis är ett rollspel som utspelar sig i stjärnsystemet i den tredje horisonten, sammanlänkat av portaler som en sedan länge utdöd civilisation lämnat efter sig.

Nu finns två böcker om rollspelet i punktskrift. Den ena är **Coriolis – mörkret mellan stjärnorna**, en regelbok som beskriver rollpersoner, färdigheter och utrustning. Den andra är **Coriolis – horisonten**, som beskriver världar och varelser inom spelet. Läs, spela och bemästra dina motståndare!

Prenumerera på Popcorn!

Popcorn är MTM:s taltidning för barn och unga som har en synnedsättning. Som prenumerant får du 12 nummer om året med reportage, musik, idoler, boktips, tävlingar och mycket annat kul.

Popcorn kommer på en CD-skiva i brevlådan eller med mejl. Det kostar ingenting för unga under 18 år. Mejla prenamtm.se för att bli prenumerant.

Punktskriftsnämnden informerar

MTM I MALMÖ OCH FRAMTIDEN

Att MTM från 2020 finns i Malmö i stället för i Stockholm påverkar också Punktskriftsnämnden, som är en del av myndigheten. De grundläggande villkoren för nämnden förändras dock inte, uppdraget är detsamma – att gynna taktill läsning och användningen av punktskrift, samt att ta fram skrivregler för svensk punktskrift och riktlinjer för taktila bilder.

MTM:s nya inriktning mot ett "nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier" kan komma att gynna det taktila området. Men det kräver också större resurser till forskning och utveckling inom området, samt att en samverkan med akademien prioriteras. MTM har ett uttalat önskemål om att gå åt det hållet och att en ny strategi för det taktila området ska tas fram. I den här brytningstiden har Punktskriftsnämnden formulerat att den önskar fokusera sin uppmärksamhet på några viktiga områden.

DIGITALISERINGEN

Digitaliseringen påverkar punktskriftsläsare i lika stor utsträckning som andra. Det finns skillnader mellan att läsa digital text med punktskrift och att läsa tryckt punktskrift, inte minst blir layouten olika. Nämnden har som mål att ta fram en standard för punktskriftslayout, både för digital text och punktskrift på papper.

Det finns ju punktskrift med både sex och åtta punkter, där åttapunktsskriften framför allt används i digitala sammanhang. Nämnden ser ett stort behov av att utveckla riktlinjer och rekommendationer för hur punktskriften ska se ut vid läsning av digital text. Expertkunskap om hur digitaliseringen påverkar den

punktskriftsläsande målgruppen bör generellt finnas hos MTM.

MATEMATIK

Det finns specifika tekniska utmaningar för punktskriftsanvändande elever och studenter som studerar matematik, utmaningar som nämnden menar är möjliga att lösa. Det bör både vara möjligt att skriva matematiska uttryck med punktskrift och att lyssna på dem.

Svårigheterna i matematik liknar dem i andra naturvetenskapliga ämnen och i det nya skolämnet programmering.

FORSKNING

Nämnden ser ett behov av att gynna forskning och utveckling för personer med synnedsättning kring interaktivitet, 3D-teknik och digitala hjälpmedel.

Punktskriftsnämnden har engagerat sig i både det nya området syntolkning, och i bildbeskrivning, som är nära släkt med syntolkning. **Bildbeskrivning för tillgänglighet** av Jana Holšánová publicerades i MTM:s rapportserie 2019 och rapporten **Syntolkning** publicerades 2016. Inom båda dessa områden är utvecklingsbehovet stort.

Att punktskriftsläsande barn ofta har flera funktionsnedsättningar har uppmärksammats av nämnden. Här finns ett stort utrymme för forskning och kunskapsutveckling om hur dessa barn kan hjälpas att bli taktila läsare, och det vill nämnden bidra till. ●

TEXT: BJÖRN WESTLING